

Pseudo-Dionizemu udało się wprowadzić teurgię do chrześcijaństwa? W odpowiedzi usłyszał, że prawie wszystko z filozofii greckiej udało się do niego wprowadzić. Dionizy wszystko nazwał teurgią, czyli dziełem Boga.

Ks. dr Jan Żelazny podsumował trzy przedstawione referaty oraz dyskusję, stwierdzając m.in., że wykład ks. dr hab. J. Słomki zachęcił do tego, aby zapomnieć o *disciplina arcani*. Podziękował też prof. M. Dzielskiej za ukazanie innego oblicza teurgii i neoplatonizmu. Na zakończenie gospodarz ks. prof. J. Naumowicz podziękował prelegentom, przewodniczącemu oraz uczestnikom sympozjum za obecność, a także zaznaczył, iż Sympozjum przyszłoroczne odbędzie się w pierwszych dniach listopada 2003 roku.

ks. Roman Szmurło – Warszawa, UKSW

5. „WYZNANIA” ŚWIĘTEGO AUGUSTYNA (402-2002) PODSUMOWANIE I WIDOKI NA PRZYSZŁOŚĆ (XXXI Dni Augustiańskie, Rzym 2-4 V 2002)

W dniach od 2 do 4 maja 2002 r. pod patronatem włoskiego Prezydium Rady Ministrów odbył się w rzymskim Instytucie Patrystycznym „Augustinianum” międzynarodowy kongres na temat: *„Wyznania” św. Augustyna (402-2002). Podsumowanie i widoki na przyszłość (Le Confessioni di Agostino [402-2002]. Bilancio e prospettive)*. Kongres był XXXI już z kolei Dniami Augustiańskimi, które zgromadziły wielu badaczy starożytności chrześcijańskiej z kościelnych i państwowych uniwersytetów oraz wyższych uczelni m.in. z Anglii, Argentyny, Austrii, Francji, Hiszpanii, Indii, Japonii, Kanady, Malty, Niemiec, Polski, Portugalii, Szwajcarii, Węgier, Włoch i USA. Tym razem sympozjum zostało zorganizowanego nie tylko przez Instytut Patrystyczny „Augustinianum”, lecz także przy współudziale paryskiego Institut des Études Augustiniennes. Z polskich badaczy starożytności chrześcijańskiej byli obecni: ks. prof. Janusz Królikowski z Tarnowa, ks. prof. Sylwester Jaśkiewicz z Radomia, o. prof. Maciej Bielawski, OSB (kierownik Instytutu Monastycznego Papieskiego Ateneum św. Anzelma w Rzymie) oraz niżej podpisany, jako reprezentant Papieskiego Uniwersytetu św. Tomasza z Akwinu w Rzymie. Należy także wspomnieć częściowy udział polskich księży studiujących w Wiecznym Mieście.

Sympozjum otworzył rektor Instytutu Patrystycznego „Augustinianum” – o. prof. Angelo Di Berardino OSA wprowadzając ogólnie w tematykę sympozjum. Następnie dr Mahmoud-Agha Bouayed – ambasador Algierii we Włoszech – odczytał przesłany po francusku do uczestników list prezydenta Algierii – Abdelaziza Boutfiliki, w którym głowa tegoż państwa złożyła hołd i ukazała ogromne znaczenie Wielkiego Algierczyka – św. Augustyna, który, jak wiadomo, urodził się, wychował, studiował, był biskupem na terenie dzisiejszej Algierii. Po liście Prezydenta Algierii miał miejsce odczyt inauguracyjny, który wygłosił prof. Luigi Franco Pizzolato z Uniwersytetu Katolickiego „Sacro Cuore” w Mediolanie. Temat jego wystąpienia był następujący: *Prologo alle „Confessioni”*. Przedpołudniowa sesja

pierwszego dnia zawierała także jeszcze dwa następujące referaty: prof. Goulven Madec (Paryż), „*Pondus meum, amor meus*” (Conf. XIII 9, 10); prof. Giulia Piccaluga (Rzym), *Agostino e il teatro nelle „Confessioni”*.

Podczas obrad, odbywających się równoległe w dwóch, a niekiedy i w trzech sekcjach (A, B i C), wygłoszono około 60 referatów (25-30 min.) i komunikatów (15 min.). Nie będziemy poruszać szczegółowo omawianych zagadnień, gdyż wygłoszone odczyty ukażą się drukiem na wiosnę 2003 r. w serii wydawniczej Instytutu Patrystycznego – Studia Ephemeridis „Augustinianum”. Chcąc jednak przybliżyć przedstawiane podczas kongresu odczyty, podamy teraz jedynie ich tytuły.

2 maja

SESJA POPOŁUDNIOWA

SEKCJA A (przewodniczący – o. prof. Basil Studer OSB)

Georges Folliet (Paryż), *Le Livre de Job dans les Confessions*; Marcello Marin (Foggia), *Alipio e la topica della conversione* (Conf. VI 7, 11-12); Michaela oraz Klaus Zelzer (Wiedeń), *Die Confessiones im Urteil der Philologen*; Martine Dulaey (Paryż), „*Scatentes lacrimis Confessionum libri*”: *les larmes dans le Confessions*; Dorothea Weber (Wiedeń), *Drammi latini di prima età moderna sulla base delle Confessioni*; Anne-Isabelle Bouton-Touboulic (Bordeaux), *Langage et vérité: Lecture de passages des Confessions à la lumière du De magistro*; Hildegund Müller (Wiedeń), *Zur Erzähltechnik der Confessiones: eine Detailbeobachtung*.

SEKCJA B (przewodniczący prof. John Rist)

Frederick van Fleteren (Filadelfia), *Methodology in the Study of Augustine: Critique and Suggestions*; Carol Harrison (Durham), *The Role of Creation from Nothing in the Theology of the Confessions*; Paul Rigby (Ottawa), *Scripture as a Moving Image of Eternity in Books 11-13 of the Confessions*; George Heffernan (North Andover), „*Eo ipso tempore dubitationis meae*”: *The Role of Skepticism in Augustine's Conversion*; George Lawless (Rzym), „*Honores, conjugium, lucra*” (Conf. VI 6, 9): *A Greco-Roman Rhetorical Topos and Augustine's Asceticism*; Siver Dagemark (Mölnlycke), *Conversion in Augustine's Confessions and Separation from the World in Possidius' Biography*.

3 maja

SESJA PRZEDPOŁUDNIOWA

(przewodnicząca – prof. Elena Cavalcanti)

Alfred Schindler (Zürich), *Da Lutero ad Harnack – alcune osservazioni sulla reazione delle Confessioni nel protestantesimo*; Giulio d'Onofrio (Salerno), „*Internum aeternum*” (Conf. IX 4, 10). *Per una rilettura della verità del tempo in Agostino*; John Rist (Cambridge), *A Case of Spiritual Fornication: Casting Pears Before Real Swine*; Antonio Pieretti (Perugia), *Il problema del linguaggio nelle Confessioni*; Kurt Smolak (Wiedeń), „*Hortus intra domum*”. *Osservazioni sul significato del „giardino” in Conf. IX 10, 23*; Domenico Devoti (Turyń), *Le Confessioni alla luce delle scienze psicologiche: bilancio e prospettive*.

SESJA POPOŁUDNIOWA

SEKCJA A (przewodniczący – prof. Marcello Marin)

Gabriele Marasco (Rzym), *Agostino e le reliquie dei martiri milanesi* (Conf. IX 7); Concepción Alonso del Real (Pamplona), *Monicae laudatio* (Conf. IX 8, 17–13, 37); Katherine Adshead, (Anglia), *Biography and Autobiography; two sides of a coin?*; Giovanni Catapano (Pordenone), *La filosofia e i filosofi nelle Confessioni*; Mauro Paternoster (Bari), *L'influsso delle Confessioni di S. Agostino nel Secretum di Francesco Petrarca*; Ubaldo Pizzani (Perugia), *S. Agostino e la musica alla luce delle Confessioni*; Michele Cutino (Palermo), *L'amor veritatis nelle Confessioni*.

SEKCJA B (przewodniczący – prof. Robert Wilken)

George Lawless (Rzym), *Augustine's Confessions and Walker Percy's The Moviegoer*; Giorgio Santi (Rzym), „*Grande profundum est ipse homo*” (Conf. IV 14, 22); Khadidja Mansouri (Oran), *L'éducation en Afrique du Nord d'après les Confessions de Saint Augustin*; Alicia Soler Merenciano (Valencia), *Las Confesiones de San Agustín como fuente de la novela Vita brevis de J. Gaarder*; Amerigo Miranda (Rzym), *La concezione di „spirituale” nelle Confessioni di Agostino rispetto alla tradizione de l'Oriente cristiano*; Jean-Marie Salamito (Strasbourg), *Scrupoli del narratore ed esattezza del racconto nelle Confessioni di Agostino*; B. Alexanderson (Szwecja), *Le Confessioni: manoscritti e stemma*.

SEKCJA C (przewodnicząca – prof. Martine Dulaey)

Michel Limbambu (Kinshasa), *La Trinità creatrice nelle Confessioni XIII. Teologia e linguaggio*; Claudio Calabrese (Mar del Plata), *Presenza dei libri platoniorum nella divisione e unità delle Confessioni*; Susanne Müller-Abels (Sasbach), „*Ego cum deliberabam, ut iam servirem Domino Deo meo*” (Conf. VII 10, 23). *Der Einfluss der Confessiones auf conversi im 5. Jahrhundert am Beispiel des Ruricius von Limoges*; Janusz Królikowski (Tarnów), *La tensione tra salvezza personale e gloria di Dio nelle Confessioni*; Concerta Giuffré Scibona (Messina), *Dio e l'anima nelle Confessioni: polemica antimanichea e meditazione mistica*; Antonio Cioffi (Neapol), *Le Confessioni negli scritti spirituali di Roberto Bellarmino*; Francesco Trisoglio (Turyn), *Le Confessioni di S. Agostino e i Poemata de se ipso di S. Gregorio di Nazianzo*.

4 maja

SESJA PRZEDPOŁUDNIOWA

SEKCJA A (przewodniczący – prof. Luigi Franco Pizzolato)

Paola Marone (Rzym), *Le Confessioni di Agostino nell'ambito della controversia donatista*; Giovanna Pintus (Sassari), „*Quemadmodum cervi ad fontes aquarum*”. *Agostino*, Conf. XII 13, 14; Giorgio Maschio (Vittorio Veneto), *Le Confessioni di Agostino nella spiritualità medievale: Giovanni abate di Fécamp († 1078)*; Franz Corsaro (Catania), *Le Confessioni nel pensiero di Giovanni Papini*; Vincenzo Di Muro (Rzym), *Un luogo controverso: Conf. I 5, 5 nella tradizione manoscritta e nell'interpretazione dell'esperienza mistica di Agostino*.

SEKCJA B (przewodniczący – prof. Goulven Madéc)

Yoshichika Miyatani (Takarazuka), *Prayer in the Confessions of St. Augustine*; Konde Joseph Ntedika (Kinshasa), *La prière d'Augustin pour Monique sa mère: ses sources et sa théologie* (Conf. IX 12-13); Hector Scerri (Malta), *The Problem of Evil as Experienced by the Unbaptized Augustine*; Sylwester Jaśkiewicz (Radom), *Il tema della misericordia di Dio nelle Confessioni di sant'Agostino*; Maciej Bielawski (Rzym), *Simpliciano e Ambrosiaster potrebbero essere la stessa persona?*

SEKCJA C (przewodnicząca – prof. Michaela Zelzer)

Angela Monaca (Messina), *Il „sogno” nelle Confessioni di sant'Agostino*; Francesca Maria Catarinella (Foggia), *Selva delle insidie, selva della pace: alle radici di una metafora agostiniana*; Benedetto Clausi (Catania), *Il piacere del dolore: Agostino e i meccanismi della catarsi tragica* in Conf. III 2; Maria Veronese (Foggia), *Antichi lettori delle Confessioni: maldicenti, subdoli, critici*.

Symposium zakończyło się sesją ogólną, której przewodniczył prof. dr Salvatore Pricoco z Uniwersytetu w Katanii na Sycylii, podczas której o. prof. dr Basil Studer, emerytowany profesor Papieskiego Ateneum św. Anzelma w Rzymie, wygłosił odczyt pod tytułem: *La fede trinitaria nelle Confessioni di sant'Agostino*.

Tak oto w streszczeniu przedstawiał się program obrad XXXI Dni Augustiańskich. Kongresowi towarzyszył dodatkowo bogaty program towarzyski, w zakres którego weszły następujące imprezy: przyjęcie, które wydał ambasador Algierii przy Stolicy Apostolskiej – Mokhtar Reguieg (2 maja, godz. 19:30), oraz przyjęcie zorganizowane w ogrodach „Augustinianum” (3 maja, godz. 19:30). Jak można sobie wyobrazić chociażby z wyżej wymienionych zagadnień, tematyka XXXI Dni Augustiańskich była bogata i ukazana z różnorodnych stron przez znanych badaczy przedmiotu. Sam Kongres, jak ufamy, przyczyni się – szczególnie wówczas, gdy ukazą się drukiem jego akta – do głębszego poznania nie tylko *Confessiones* św. Augustyna – dzieła tak bardzo znanego, ale także jeszcze chyba mało zgłębnionego i wykorzystanego, ale także do właściwszego zrozumienia myśli filozoficzno-teologiczno-antropologiczno-psychologicznej Wielkiego Hippończyka.

Bazyli Degórski, O.S.P.P.E. – Rzym

6. KLASYCZNE TEMATY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ TRADYCJI MONASTYCZNEJ

(50-lecie Instytutu Monastycznego „Anselmianum”, Rzym 28 V – 1 VI 2002)

W dniach od 28 maja do 1 czerwca 2002 r. odbyło się w Instytucie Monastycznym Papieskiego Ateneum św. Anzelma w Rzymie (Piazza Cavalieri di Malta 5, 00153 Roma; <http://www.santanselmo.org>) międzynarodowe sympozjum z okazji 50. rocznicy powstania tegoż Instytutu. Głównym jego organizatorem był Polak – o. dr Maciej Bielawski OSB – profesor i kierownik tegoż Instytutu. Temat sympozjum był następujący: *Klasyczne teksty i tematy chrześcijańskiej tradycji monastycznej*